

荩草属的新分类等级

陈守良 金岳杏

NEW TAXA OF ARTHRAXON BEAUV. (GRAMINEAE)

Chen Shou-liang Jin Yu-xing

〔摘 要〕 本文报导荩草属 *Arthraxon* Beauv. 中 4 新组, 4 新种, 2 新变种, 即小叶荩草组 Sect. *Microarthraxon* S. L. Chen et Y. X. Jin, 三蕊荩草组 Sect. *Triandroarthraxon* S. L. Chen et Y. X. Jin, 无篦齿组 Sect. *Monostrichi* S. L. Chen et Y. X. Jin, 篦齿组 Sect. *Tristrichi* S. L. Chen et Y. X. Jin, 多脉荩草 *A. multinervus* S. L. Chen et Y. X. Jin, 茅坪荩草 *A. maopingensis* S. L. Chen et Y. X. Jin, 贵州荩草 *A. guizhouensis* S. L. Chen et Y. X. Jin, 西南荩草 *A. xinanensis* S. L. Chen et Y. X. Jin, 疏序荩草 *A. xinanensis* var. *laxiflorus* S. L. Chen et Y. X. Jin 及光轴荩草 *A. lanceolatus* var. *glabrous* S. L. Chen et Y. X. Jin.

关键词 荩草属; 新分类等级; 禾本科

Key words *Arthraxon*; New taxa; Gramineae

在研究中国禾本科荩草属时, 蒙 P. C. Ven Welzen 博士赠阅 "A Taxonomic Revision of the Genus *Arthraxon* Beauv. (Gramineae)", 于是在经典分类研究的基础上, 结合叶表皮微形态研究, 发现下列一些新分类等级, 有关中文描述均收载中国植物志 10 卷 2 分册中。本文以拉丁文报导如下。

小叶荩草组 (新组)

Sect. *Microarthraxon* S. L. Chen et Y. X. Jin, sect. nov.

Annualis. Laminae ovato-lanceolatae. Spiculae sessiles 2.5—3 mm longae; gluma prima leviter biaristata, palea nulla, stamina 2. Spiculae pedicellatae steriles, glumis 2, lemmate nullo, palea nulla.

Typus: *A. lancifolius* (Trin.) Hochst.

Zona tropica. Species 2 in Sichuan et Yunnan sine indigenis.

三蕊荩草组 (新组)

Sect. Triandroarthrax S. L. Chen et Y. X. Jin, sect. nov.

Annualis. Laminae ovato-lanceolatae. Spiculae sessiles, 4-5 mm longae, palea fertilis, stamina 2; Spiculae patellatae steriles, gluma nulla, lemmate nullo, palea nulla.

Typus: *A. castritus* (Griff.) Naray.

Zona tropica. Species 2 in Hainan et Guangdong Sinae indigens.

无篦齿组 (新组)**Sect. Monostrichi** S. L. Chen et Y. X. Jin, sect. nov.

Perennis. Laminae lanceolatae. Spiculae sessiles 5—5.5 mm longae, gluma prima saepius minute a dorso compressa, lemmate secundo, bifido, palea exhibente; stamina 3. Spicula pedicellata, staminibus perfectis.

Typus: *A. guizhouensis* S. L. Chen et Y. X. Jin.

Zona tropica et subtropica. Species 2 in Guizhou, Yunnan, Sichun, Gansu et Shaanxi Sinae indigens.

篦齿组 (新组)**Sect. Tristrichi** S. L. Chen et Y. X. Jin, sect. nov.

Perennis. Laminae lanceolatae vel ovato-lanceolatae. Spiculae sessiles 6—7 mm longae, gluma prima saepe a dorso compressa, carinis serie muricum ciliferorum quasi serrulatis, lemmate secundo integro, palea nulla; stamina 3. Spiculae pedicellatae staminibus perfectis vel nullis.

Typus: *A. lanceolatus* (Roxb.) Hochst.

Zona tropica et subtropica. Species 1 in Orient. et Occident. Sinica indigens

多脉荩草 新种 图 1**Arthraxon multrinervus** S. L. Chen et Y. X. Jin, sp. nov.

Species *A. hispidus* (Thunb.) Makino affinis, sed gluma prima spiculae sessilis 9—11-nervosa, secunda membranacea differt.

Annualis. Culmi 30—50 cm alti glabri sed nodo barbato. Vaginae foliorum internodiis breviores totae e tuberculis pilosellae; laminae ovato-lanceolatae 4-7 cm longae, 1.2—1.8 cm latae, apice caudato-acuminatae basi cordato leviter amplexicaules, glabrae sed margine tuberculis ciliatae. Racemi 2—4, articuli spicula breviores margine laxo ciliati; spicula sessilis anguste lanceolata, 4—4.5 mm longa; gluma prima chartacea, a latere leviter compressa, 9—11-nervosa nervo scabro vel tuberculo-pilosula, secunda submembranacea 3—5-nervosa, apice acuta; lamina secunda hyalina circ. 2 mm longa supra basin dorsum aristam 1.5—4 mm longam gracilem exsertentes; stamina 2, antheris circ. 0.8 mm longis. Caryopsis oblonga. Spicula pedicellata nulla, pedicellis circ. 0.4 mm longis.

图 1 多脉荻草 *Arthraxon multinervus* S. L. Chen et Y. X. Jin

1. 植株; 2. 无柄小穗及总状花序轴; 3. 第一颖背腹面; 4. 第二颖 (侧面); 5. 第一外稃及第二外稃; 6. 雄蕊与雌蕊。(陈荣市绘)

Guizhou (贵州): Xingyi xian (兴义县), alt. 1200m., ad decrivitatem crescens. Guizhou Exped (贵州队) 6132. (Typus SCBI).

茅坪荩草 新种 图2

Arthraxon maopingensis S. L. Chen et Y. X. Jin, sp. nov.

Species *A. castrato* (Griff.) Narayan. ex Bor affinis, sed gluma secunda spiculae sessilis angustatiore, prima longiore; antheris circ. 2—5mm longis; pedicellis circ. 1mm longis glabris differt.

Annualis. Culmi; 40—50 cm alti, multinodes, nodo barbato. Vaginae foliorum internodiis breviores, dense tuberculo-pilosulae; ligula membranacea, circ. 1 mm longa, ciliata; laminae ovato-lanceolatae vel lanceolatae, 3—5 cm longae, 0.8—1.2 cm latae, apice acuminatae, basi cordatae leviter amplexicaules utrinque tuberculo-puberulae margine tuberculato-ciliatae. Racemi 2—5, articuli spiculam sessilem $1/2 - 4/5$ plo aequantes, laxe albo-pilosi. Spicula sessilis a latere leviter compressa, 4—5 mm longa, purpurina; gluma prima chartacea, circ. 4 mm longa, apice et margine membranacea, obscure 5—7-nervis, nervo superne scabrello, secunda submembranacea cymbiformi prima leviter longiore apice spiculata; lemmata hyalina, primo gluma prima leviter brevior, secundo circ. 3 mm longo, ad basin dorsi aristam 7—8 mm longam geniculatam; palea lanceolata, circ. 1 mm longa; stamina 3, antheris circ. 2.5 mm longis. Spicula pedicellata nulla, pedicellis circ. 1 mm longis.

Guangdong (广东): Ruyuan (乳源) sub silvis crescens, Z. Huang (黄志) 43794 (Typus SCBI).

贵州荩草 新种 图3

Arthraxon guizhouensis S. L. Chen et Y. X. Jin, sp. nov.

Species *A. lanceolato* (Roxb.) Hochst. affinis, sed gluma prima spiculae sessilis subchartacea carinis obscuris, dorso rotundo-arcuata, lemmate secundo apice bifido differt.

Perennis. Culmi 40—60 cm alti, decumbentes, multinodes nodo barbato. Vaginae foliorum glabrae sed margine ciliolatae; ligula truncata, longe ciliata; laminae lanceolatae 6—9 cm longae, 7—12 mm latae, apice caudato-acuminatae, base rotundo-cuneatae utrinque glabrae sed margine ad basin tuberculato-ciliatae. Racemi 2—6, 4—10 cm longi, articuli dense albo-ciliati; Spicula sessilis lineari-lanceolata 5—5.5 mm longa, gluma prima lineari-lanceolata, circ. 5.5 mm longa, dorso leviter rotundo-arcuata, subchartacea, apice acuminata 5—7-nervis subglabra; secunda primam aequante cymbiformi membranacea, margine ciliata; lemmata hyalina, primo circ. 3.5 mm longo secundo circ. 4.5 mm longo bifido, prope basin dorsi ari-

图2 茅坪荎草 *Arthraxon maopingensis* S. L. Chen et Y. X. Jin

1. 植株; 2. 无柄小穗及总状花序轴; 3. 第一颖(背面); 4. 第二颖(侧面); 5. 第一外稃; 6. 第二外稃; 7. 雄蕊。(陈荣道绘)

stam circ. 10 mm longam exserente; stamina 3, antheris fulvis circ. 3.5 mm longis. Spicula pedicellata circ. 4.5mm longa; stamina 3, antheris circ. 3 mm longis.

Guizhou (贵州): Bijie xian (毕节县), Ningbo Exped (宁波采集队), 691(Typus JSBI).

西南荎草 新种 图4

Arthraxon xinanensis S. L. Chen et Y. X. Jin, sp. nov.

图3 贵州芨草 *Arthraxon guizhouensis* S. L. Chen et Y. X. Jin

1. 植株; 2. 无柄小穗、有柄小穗及总状花序轴; 3. 第一颖; 4. 第二颖 (侧面); 5. 第一外稃及第二外稃; 6. 雄蕊; 7. 雌蕊。 (陈荣道绘)

Species *A. guizhouensis* S. L. Chen et Y. X. Jin, affinis, sed, gluma prima spiculæ sessilis carinis serie muricorum ciliiferorum quasi serrulatis

Perennis. Culmi 30—60cm alti, multinodes, glabri sed nodo laxè barbato et infra culmum pilosi. Vaginae foliorum internodiis breviores laxè tu-

berculato-pilosae margine ciliatae; ligula membranacea, 0.5—1mm longa, ciliata; laminae lanceolatae, 3—6cm longae, 0.5—1.5mm latae, apice caudato-acuminatae, basi cordatae amplexicaules glabrae sed margine laxe tuberculato-ciliatae. Racemi 2—4, in apice culmi digitati, 3—10cm longi, articuli dense albo-ciliati. Spicula sessilis lanceolata, 5—5.5mm longa; gluma prima lanceolata, herbacea 5—5.5mm longa apice acuta 7—9—nervis carinis serie muricum ciliiferorum quasi serrulatis, secunda primam aequante cymbiforme, membranacea; lemmata hyalina primo oblongo, circ. 3mm longo; secundo circ. 4mm longo bifido, palea anguste lanceolata; stamina 3, antheris fulvis, circ. 3.5mm longis; spicula pedicellata lanceolata circ. 4mm longa, gluma prima herbacea, 5—7—nervis, apice acuta, margine membranacea secunda primam aequante, 3—nervis margine membranacea; lemmata hyalina gluma breviora, arista nulla; stamina 3, antheris circ. 2.5mm longis.

Sichuan (四川): Danba xian (丹巴县), 8th For. Con. Exped. 21315 (Typus JSBI); Tianquan xian (天全县), 8th For. Con. Exped. 4761; Beipei (北碚), Y. L. Keng (耿以礼) 1938. 10. 20, S. J. Wang (王树嘉) 1397.

Shaanxi (陕西): Lueyang xian (略阳县), K. J. Fu (傅坤俊) 5965

Gansu (甘肃): Wen xian (文县), Y. J. He (何业琪) 926.

Guizhou (贵州): Bijie xian (毕节县), Y. H. Liao et al. (廖衍伦等) 955000; Weining xian (威宁县), Ningbo Exped (宁波采集队) 884, 942; Y. Tsiang (蒋英) 6200

Yunnan (云南): Gongshan (贡山), C. W. Wang (王启无) 66999; Bijiang xian (碧江县) Bijiang Exped (碧江县队) 1273.

疏序荇草 新变种

Arthtaxon xinanensis var. *laxiflorus* S. L. Chen et Y. X. Jin, var. nov.

A typo differt spiculis laxis articulis racemi usque spiculis longioribus.

Sichuan (四川): Bepei (北碚), S. J. Wang (王树嘉) 1257 (Typus JSBI)

Guizhou (贵州): Duyun shi (都匀市), Y. Tsiang (蒋英) 5859.

光轴荇草 新变种

Arthraxon lanceolatus (Roxb.) Hochst. var. *glabratus* S. L. Chen et Y. X. Jin, var. nov.

A typo differt laminis, et articulis racemi usque glabris; spicula pedicellata nulla vel sterili.

Yunnan (云南): Funing xian (富宁县), Z. H. Hu (胡志浩) 78267 (Typus JSBI)

Guangxi (广西): Napo xian (那坡县), Z. H. Hu (胡志浩) 78323.

图4 西南芎草 *Arthraxon xinanensis* S. L. Chen et Y. X. Jin
 1. 植株; 2. 小穗柄有柄小穗及总状花序轴; 3. 第一颖(侧面); 4. 第二颖(侧面); 5. 第一外稃; 6. 第二外稃; 7. 雄蕊; 8. 雌蕊 (陈荣道绘)

ABSTRACT

This paper deals with 10 new taxa of genera *Arthraxon* Beauv. in China, i. e. Sect. *Microarthraxon* S. L. Chen et Y. X. Jin, Sect. *Triandroarthraxon* S. L. Chen et Y. X. Jin, Sect. *Monostrichi* S. L. Chen et Y. X. Jin, Sect. *Tristrichi* S. L. Chen et Y. X. Jin, *Arthraxon multinervus* S. L. Chen et Y. X. Jin, *A. maopingensis* S. L. Chen et Y. X. Jin, *A. guizhouensis* S. L. Chen et Y. X. Jin, *A. xinanensis* S. L. Chen et Y. X. Jin, *A. xinanensis* var. *laxiflorus* S. L. Chen et Y. X. Jin, *A. lanceolatus* var. *glabrous* S. L. Chen et Y. X. Jin.

主要参考文献

- (1) 耿以礼等, 1959: 中国主要植物图说一禾本科, 811—814, 科学出版社。
(2) 金岳杏, 陈守良、吴竹君, 1990. 中国荩草属叶表皮的微形态及其分类意义, 广西植物。10(2): 115—120。
(3) C. C. Hu, 1965: Journ. Fac. Sci Univ. Tokyo III. 9(3): 52—57。
(4) P. C. Van Welzen, 1981: A. Taxonomic Revision of the Genus *Arthraxon* Beauv. (Gramineae), Blumea 27: 255—300.
-